

METODA DISKURSA U FUNKCIJI RAZVOJA STVARALAŠTVA²

Rezime: U radu se razmatraju mogućnosti uvođenja diskursa kao metode poučavanja, u cilju razvoja stvaralaštva studenata. Metoda razgovora, ili verbalna metoda u nastavi na fakultetima, kao jedan od tradicionalnih oblika rada, u reformskim promenama obrazovne politike, dobija karakteristike savremenog upravo iskorakom ka metodi diskursa u radu sa studentima i predstavlja osnovu za suštinsku, a ne formalno reformisanu nastavu na univerzitetu. Polazište u radu je jedna od karakteristika ove metode, diskurs diskursa, koji se odnosi na rasprave i različita mišljenja kada nauka nema jasne odgovore. Uvođenjem diskursa kao inovativne metode poučavanja u visokoškolskoj nastavi uvažava se princip demokracije i princip individualizacije, s ciljem razvoja tolerancije, ali i stvaralaštva, kreativnosti i postupnog preuzimanja odgovornosti studenta za sopstveno učenje i razvoj. Na taj način, ne samo da se doprinosi usvajanju trajnih znanja i razvoju sposobnosti za doživotno učenje i profesionalni razvoj, već kod studenata razvija kreativnost, stvaralaštvo i osećaj uspešnosti. Ostvarivanje tog cilja vodi visokoškolskoj didaktici orijentisanom ka studentu, istovremeno, doprinosi podsticanju stvaralaštva studenata, podizanju i unapređivanju kvaliteta nastave na visokoškolskim ustanovama, ali i razvoju i jačanju kompetencija samih nastavnika.

Ključne reči: metoda diskursa, stvaralaštvo, kompetencije nastavnika.

I Uvod

Razvoj društva i inovativne mogućnosti u našem vremenu zavise od novih znanja i ideja čiji su stvaraoci visokostručni kadrovi i naučnici, odnosno najkreativniji članovi društva. Opšte prihvaćen stav je da se strategije budućnosti začinju u školi i strategije razvijenih zemalja na načelima punog razvoja i racionalne upotrebe ljudskih resursa. Problem obrazovne politike, koja bi utvrdila smernice za podsticanje darovitih u cilju razvoja društva, u našoj naučnoj javnosti, nije posvećena pažnja koju iziskuje. Obrazovna politika, unutar celine politike razvoja društva, mora biti prepoznatljiva kao razvojni projekat, a jedan od zadataka je sistemsko i sistematsko podsticanje razvoja darovitih. Dobro osmišljena strategija podsticanja razvoja darovitih studenata treba da se odnosi na sveukupnost nastavnog rada: utvrđivanje cilja i zadataka, organizaciju rada, obrazovne sadržaje, oblike, sredstva i metode nastave i učenja, na funkcije nastavnika, praćenje i vrednovanje rada i ostvarenih rezultata. (Babić-Kekez, 2014).

¹ snezanabk@gmail.com

² Članak predstavlja rezultat rada na projektu „Pedagoški pluralizam kao osnova strategije obrazovanja“, br. 179036 (2011–2014), čiju realizaciju finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije.

Uvođenjem savremenih pristupa u organizovanju nastave u kojoj su studenti aktivni stvaraju se uslovi za prevazilaženje tradicionalnih metoda i oblika i rada u visokoškolskoj nastavi. Na taj način, ne samo da se doprinosi usvajanju trajnih znanja i razvoju sposobnosti za doživotno učenje i profesionalni razvoj, već kod studenata razvija kreativnost, stvaralaštvo i osećaj uspešnosti (Babić-Kekez, 2014). Suočeni smo sa velikom transformacijom, koja uključuje ne samo tehnološke, već i institucionalne i kulturne promene. U transformaciju su uključeni novi obrasci ponašanja, vrednosti, socijalni odnosi i institucionalni oblici. Obrazovni sistemi suočeni su sa izazovom izgradnje društva zasnovanog na znanju. Zahteva se nova kombinacija kompetencija: 1. teorijske, kao što su istorija, prirodne nauke, društvene nauke i matematika; 2. praktične, kao što su strani jezici i informacione tehnologije; 3. socijalne, kao što su timski rad, liderstvo, povezivanje i 4. kognitivne, koje se odnose na kapacitet za učenje, rešavanje problema i anticipaciju rizika (Mirkov, 2011, 65).

Raskorak između tradicionalnog usvajanja i sticanja znanja i savremenog konstruisanja znanja, prema nekim autorima treba rešiti kompromisom. Na osnovu analize karakteristika tradicionalne nastave, odnosno paradigme usvajanja ili sticanja znanja, s jedne strane, i savremene škole, odnosno paradigme konstruisanja znanja, s druge strane, ukazuje se na potrebu za objedinjavanjem prednosti različitih paradigmi i na mogućnosti praktičnih rešenja (Šefer, prema Mirkov, 2011). Razmatraju se mogućnosti kompromisa između rešenja zasnovanih na tradicionalnom i savremenom tumačenju znanja. Nastavnici se opredeljuju ili za podsticanje razvoja sposobnosti i kreativnog pristupa učenju (što ne dovodi do prepoznavanja celine predmeta) ili za površno usvajanje činjenica (celine sadržaja) putem prenošenja znanja sa nastavnika na učenike (što omogućava brže učenje, ali i slabiji kvalitet znanja). Šefer zaključuje da cilj obrazovanja treba da bude razvoj sposobnosti i kreativnog pristupa rešavanju problema, ali i poznavanje celine predmeta da bi se razumeli sistemi pojmova u određenoj disciplini. Da bi se to ostvarilo, potrebno je i uključivanje mišljenja i sposobnosti, koje se koriste u saznavanju sistema nauka, i sam sadržaj i sistem pojmova, koji svojom strukturom utiču na saznavanje novih pojmova kroz istraživačku praksu. Ujedinjavanje ciljeva i sredstava iz obe paradigme dovodi do željenih ishoda. Time proces učenja postaje blizak stvaralačkom procesu u nauci i umetnosti, što odgovara Pijažeovoj ideji o učenju kao reinveciji postojećih znanja i ideji Vigotskog o značenju celine i logike predmeta kao sredstva u procesu saznavanja (isto). Upravo su ideje Pijažea i Vigotskog interesantne kao polazišta navedene teme, jer metoda diskursa podrazumeva interakciju, a u osnovi konstruktivizma (von Glasersfeld, 1995) se ističe da se znanje o svetu ne usvaja pasivno, već da u njegovoj izgradnji aktivno učestvuje subjekat koji sazna, odnosno socijalnog konstruktivizma Vigotskog (1974) i njegovih sledbenika je stav da se promene u kognitivnom razvoju pojedinca izgrađuju u okviru interakcije sa drugima, društvom ili kulturom, da bi se na kraju individualizovale (Milutinović, 2011: 179). Prema ovom tipu konstruktivističke misli, kultura i socijalne zajednice oblikuju načine na koje pojedinci percipiraju, interpretiraju i pripisuju značenja vlastitom iskustvu. U skladu sa takvim shvatanjem socijalni konstruktivizam posmatra znanje kao proizvod socijalnih procesa i upotrebe

jezika (Jordan *et al.*, 2008, prema: Milutinović, 2011: 179). Otuda je primerena idejama socijalnog konstruktivizma mogućnost da ljudska bića međusobno dele značenja i razumevanja koja se zajednički ustanovljavaju putem pregovaranja. Takođe, socijalni konstruktivizam prihvata istovremeno postojanje različitih konstrukcija sveta, što predstavlja dodirnu tačku ove perspektive sa radikalnom formom konstruktivizma (isto, 180). Iako socijalni konstruktivizam, u odnosu na diskurs proučavanja (filozofija, sociologija, pedagogija, psihologija), u literaturi autori različito nazivaju i to kao ko-konstruktivistički pristup (Baucal, 2003, prema Green&Gredler, 2002) ili socijalni konstrukcionizam (Marinković, 2003; Gojkov, 2011), svi su saglasni da je znanje socijalna konstrukcija, odnosno da su konstrukcije realnosti generisane socijalnim relacijama. Prema teoriji Vigotskog i njegovih sledbenika, procesi obučavanja i vaspitanja ne razvijaju čoveka sami po sebi, već samo onda kada imaju forme delatnosti i kada, raspoložujući odgovarajućim sadržajem, doprinose formiranju određenih tipova delatnosti (Gojkov, 2011: 158). Prema tome, osim individualno-konstruktivne prirode znanja, ne smemo zapostaviti važnost socijalne dimenzije procesa saznavanja. U tome se, između ostalog, ogleda značaj diskursa diskursa kao načina rada ili strategije poučavanja i razvoja stvaralaštva studenata.

II Metoda diskursa u visokoškolskoj nastavi – mogućnosti i ograničenja

Mogućnosti savremenog pristupa u visokoškolskoj nastavi su mnogobrojne i raznolike, a jedna od njih je diskurs kao metode poučavanja koja omogućava razvoj kreativnosti i stvaralaštva studenata. S obzirom na to da, prema Gojkov i Stojanović (2011) jedinstvene klasifikacije nastavnih metoda nema, delom i zbog toga što njihovo određenje zavisi od teorijskog konteksta poučavanja i učenja, termin diskurs kao nastavna metoda koristimo kako bi se time označili inovativni pristupi poučavanju u visokoškolskoj nastavi, a time i promene u strategijama poučavanja i učenja u emancipatornoj didaktici, odnosno nastavni metod koji odgovara zahtevima jačanja emancipatornog potencijala studenata (isto, 165).

Metoda razgovora, ili verbalna metoda u nastavi na fakultetima, kao jedan od tradicionalnih oblika rada, u reformskim promenama na načelima savremenih visokoškolskih strategija, dobija karakteristike savremenog upravo iskorakom ka metodi diskursa u radu sa studentima i predstavlja osnovu za suštinsku, a ne formalno reformisanu nastavu na univerzitetu. U osnovi metode diskursa je dijalog, pa se svrstava i u dijalošku metodu, a u širem smislu je verbalna metoda. Za ovu metodu koriste se i nazivi dijaloška (grč: *dialogos*) i erotematska (lat. *u vidu pitanja*) (Vilotijević, 1999). Dijalog označava razgovor udvoje, a istim terminom je označavana i literarna umetnička forma koju su zasnovali i koristili antički filozofi sofist, Sokrat, Platon i dr., a metoda u kojoj jedan pita, a drugi odgovara nazvana je erotematskom metodom. Ova se metoda vezuje za Sokrata i njegovu majeutiku. Danas didaktičari (Vilotijević, 2010) smatraju da dijalog, kao ni erotematika terminološki ne „pokrivaju” savremeni pojam *metode razgovora*. Dijalog u nastavi ne odnosi se samo na razgovor udvoje i ne svodi se samo na pitanja i odgovore, iako

su to suštinski elementi dijaloške metode. Vilotijević (1999) smatra da razgovor može da bude i u vidu rasprave, sučeljavanja različitih mišljenja, što upućuje na zaključak da izvorno značenje ovih metoda u nastavi više nema isto značenje.

Uvođenjem diskursa kao inovativne metode poučavanja u visokoškolskoj nastavi uvažava se princip demokratičnosti i princip individualizacije, s ciljem razvoja tolerancije, ali i stvaralaštva, kreativnosti i postupnog preuzimanja odgovornosti studenta za sopstveno učenje i razvoj. Na taj način, ne samo da se doprinosi usvajanju trajnih znanja i razvoju sposobnosti za doživotno učenje i profesionalni razvoj, već kod studenata razvija kreativnost, stvaralaštvo i osećaj uspešnosti.

Osnovne karakteristike metode diskursa usmerenog na unapređivanje znanja (Berajter, prema Mirkov, 2011) su:

1. Fokus nije na aktivnosti, već na razumevanju.
2. Fokus nije na kontroverzi, nego na saradnji. Učenici/studenti (prim. autora) se ne podstiču da zauzimaju pozicije i raspravljaju o njima, nego da traže i razvijaju osnove za zajedničko razumevanje.
3. Za razliku od tipičnih školskih „projekata”, cilj saradnje nije opipljiv produkt. Dobit u znanju i razumevanju je jedini produkt.
4. Iako ono što su učenici/studenti (prim. autora) radili ima sve odlike naučnog istraživanja, bilo je započeto kao deljenje ličnih interesovanja (ili: razmena vezana za lična interesovanja), a postepeno je izraslo u obimno naučno istraživanje. Cilj je da praksa diskursa usmerenog na konstruisanje znanja postane nešto što oni mogu prenositi u druge situacije.

Za razvoj stvaralaštva i kreativnosti izuzetno je važna karakteristika ove metode koja se odnosi na diskurs diskursa, odnosno na rasprave i različita mišljenja kada nauka nema jasne odgovore. Na taj način metoda diskursa vodi do alosteričnog modela usvajanja znanja koje se odvija kao proširivanje prethodnog znanja i u suprotnosti sa njim. Prema Gojkov i Stojanović (2011: 67) smatra se da se učenje javlja tek kada se učenici udalje od svojih prvobitnih koncepata, kada usvoje novi koncept, a tada je i čitava njihova prethodna mentalna struktura duboko transformisana. Dakle, nove koncepcije zamenjuju stare, modifikujući prethodnu mrežu, sistem činjenica koji stvara smislene odgovore (Babić-Kekez, 2012). Sve navedeno je u funkciji unapređivanja i razvoja visokoškolske nastave, posebno u radu sa darovitim studentima, ali koja su ograničenja? Na koji način kreirati obrazovnu politiku koja će podsticati razvoj stvaralaštva u visokoškolskoj nastavi?

Strategije podsticanja darovitih i talentovanih treba da budu diferencirane, s obzirom na to da je sam fenomen darovitosti veoma složen i raznovrstan. Najčešće su, do sada, praktikovane strategije akceleracije i obogaćivanja. Svaka od njih ima svoje prednosti, ali i mane, tako da se traga za novim putevima. Sve je više zalaganja i u teoriji i u praksi da se daroviti obrazuju i vaspitavaju u okviru redovnih programa, redovne nastave uz širu primenu diferencijacije i individualizacije nastave i učenje. Znači da dobro osmišljena strategija podsticanja razvoja darovitih treba da se praktikuje u celini obrazovno-vaspitanog rada sa njima: u utvrđivanju cilja i zadataka, organizaciji rada, obrazovnim sadržajima, oblicima, sredstvima i metodama nastave i učenja, funkcijama nastavnika, praćenju i vrednovanju rada i ostvarenih rezultata.

Implementacija ovih zahteva u zakonsku regulativu koja uređuje visoko obrazovanje kod nas, podrazumeva dva ključna preduslova: *finansijsku podršku i unapređivanje pedagoško-metodičkih kompetencija visokoškolskih nastavnika*. Primena savremenih nastavnih metoda u visokoškolskoj nastavi, kao što je metoda diskursa, uz uvažavanje principa individualizacije, podrazumeva finansiranje rada sa malim grupama studenata, posebno u društveno-humanističkom polju nastavnih predmeta. Predavanja u amfiteatru sa velikim brojem studenata, nastavniku pruža mogućnosti frontalnog oblika rada i primenu monološke metode, što svakako ne pruža mogućnosti razvoja stvaralaštva. Isto tako, finansijska podrška se odnosi i na savremene izvore znanja koji bi trebalo da budu dostupni u radu svakom studentu kako bi se pripremio za nastavu, a ne samo za polaganje ispita.

Unapređivanje pedagoško-metodičkih kompetencija visokoškolskih nastavnika je, isto tako, bitan preduslov inoviranju visokoškolske nastave u cilju razvoja stvaralaštva, kao i stvaranje uslova za razvoj tih kompetencija. Pod uslovima podrazumevamo: organizacione, materijalno-tehničke i lične, odnosno postojanje obrazovnih potreba i motivacije samih nastavnika za stručnim usavršavanjem i razvojem te grupe kompetencija. Rad visokoškolskog nastavnika odnosi se na naučno-istraživačku delatnost, ali i na prenošenje znanja, saznatih naučnih istina, na poučavanje, učenje, vođenje studenta do saznanja, tako da visokoškolski nastavnik mora posedovati kompetencije predavača, nastavnika, a ne samo naučnika i istraživača. Pitanje personalnih i interpersonalnih kompetencija nastavnika i njihov interkulturalni senzibilitet, jeste pitanje od izuzetnog značaja za proces nastave, a samim tim i za uvođenje novih načina i oblika rada. Kriterijum za određivanje kompetencija nastavnika u visokoškolskim institucijama je, zakonom uređen, način i postupak za izbor u zvanje nastavnika, što je veoma značajno, ali ne i dovoljno s obzirom na to da je izbor u zvanje baziran isključivo na naučno-istraživačkom radu, ali ne i na postignućima u nastavi. S druge strane, sam taj kriterijum nije dovoljno definisan i određen u smislu vremena koje se provodi u neposrednoj nastavi, odnosno u naučnom i istraživačkom radu. Nastavnik koji više vremena provodi u radu sa studentima u odnosu na nastavnika koji se bavi naučnim radom, imaće manju produkciju koja mu je potrebna za izbor u zvanje. Možemo pretpostaviti da na taj način gubi motivaciju za rad i postignuća u nastavi. S obzirom na to da se postignuće u nastavi meri isključivo procentom prolaznosti studenata i kvantitetom usvojenih činjenica, a ne stepenom usvojenog, primenljivog, odnosno funkcionalnog znanja, možemo konstatovati da ni samo postignuće nije dovoljno jak motiv za unapređenje neposrednog nastavnog rada, odnosno jačanje kompetencija u tom delu (Babić-Kekez, 2009). Savremeni pristupi u visokoškolskoj nastavi, pretpostavljaju razvoj *visokoškolske didaktike* u cilju osposobljavanja i usavršavanja nastavnika, jer visok nivo naučne i profesionalne stručnosti ne znači i uspešno izvođenje nastave. Nastavnik koji je aktivno uključen u razvoj svoje naučne discipline i kontinuirano usavršava svoje pedagoško-metodičke veštine za poučavanje svog predmeta, razvija lične stručne i naučne kompetencije i na taj način doprinosi ne samo osiguranju već i unapređenju kvaliteta visokoškolske nastave i razvoja stvaralaštva u okviru nje.

III Zaključak

Konstruktivistička paradigma kao osnova postmoderne didaktike i savremenih modela usvajanja znanja, prevazilazi prethodne tradicije učenja, ali ih ne odbacuje, već neke njihove elemente smatra korisnima, a u izvesnom smislu i pretečama savremenih koncepata. Takva je, između ostalih, metoda diskursa koja svojim karakteristikama pruža mogućnosti razvoja kreativnih sposobnosti i stvaralaštva studenata. Uvođenjem diskursa kao inovativne metode poučavanja u visokoškolskoj nastavi uvažava se princip demokratičnosti i princip individualizacije, s ciljem razvoja tolerancije, ali i stvaralaštva, kreativnosti i postupnog preuzimanja odgovornosti studenta za sopstveno učenje i razvoj. Ostvarivanje tog cilja koje vodi didaktici orijentisanom ka studentu, istovremeno, doprinosi podsticanju stvaralaštva studenata, podizanju i unapređivanju kvaliteta nastave na visokoškolskim ustanovama, ali i razvoju i jačanju kompetencija samih nastavnika.

Pri kreiranju obrazovne politike koja će podsticati razvoj stvaralaštva u visokoškolskoj nastavi, trebalo bi obezbediti dva ključna preduslova: *finansijsku podršku i unapređivanje pedagoško-metodičkih kompetencija visokoškolskih nastavnika*. Primena savremenih nastavnih metoda u visokoškolskoj nastavi, kao što je metoda diskursa, uz uvažavanje principa individualizacije, podrazumeva finansiranje rada sa malim grupama studenata i materijalno-tehničko opremanje savremenim nastavnim sredstvima u cilju dostupnosti izvora znanja. Pitanje personalnih i interpersonalnih kompetencija nastavnika i njihov interkulturalni senzibilitet, jeste pitanje od izuzetnog značaja za proces nastave, a samim tim i za uvođenje novih načina i oblika rada. Savremeni pristupi u visokoškolskoj nastavi, pretpostavljaju razvoj *visokoškolske didaktike* u cilju osposobljavanja i usavršavanja nastavnika, jer visok nivo naučne i profesionalne stručnosti ne znači i uspešno izvođenje nastave. Savremena visokoškolska didaktika orijentisana ka studentu, istovremeno, doprinosi podsticanju stvaralaštva studenata, podizanju i unapređivanju kvaliteta nastave na visokoškolskim ustanovama, ali i razvoju i jačanju kompetencija samih nastavnika.

IV Literatura:

- Alibabić, Š. (2004). *Mentorstvo – strategija razvoja darovitih*, Zbornik 10. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Andevski, M., Knežević-Florić, O., (2002). *Obrazovanje i održivi razvoj*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Babić-Kekez, S. (2014). Kvalitet obrazovanja darovitih studenata i obrazovne politike. U: *Daroviti i kvalitet obrazovanja*. Urednik prof. dr Grozdanka Gojkov. Vršac: Visoka škola za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”.
- Babić-Kekez, S. (2012). Encouraging creativity through method of discourse in high school teaching. U: *Proceedings of Internacional Conference on Information Technology and Development of Education ITRO2012*. Zrenjanin: Tehnički fakultet „Mihajlo Pupin”; Zrenjanin: Univerzitet u Novom Sadu, str.197–202.

- Babić-Kekez, S. (2009). *The development of university teachers' competencies in order to insure the teaching quality*. Arad: Educatia Plus, Anul VI. Nr. 1. (9).
- Baucal, A. (2003). Konstrukcija i ko-konstrukcija u zoni narednog razvoja: da li i Pijaže i Vigotski mogu biti u pravu?. Beograd: Psihologija, vol. 36(4), 517–542.
- Ber, V. (2001). *Uvod u socijalni konstrukcionizam*. Beograd: Zepter Book World.
- Bognar, L. (2006). *Suradničko učenje u sveučilišnoj nastavi*. Osijek: Život i škola, br.15–16.
- Gardner, H. (2005). *Disciplinarni um: obrazovanje kakvo zaslužuje svako dijete, s onu stranu činjenica i standardiziranih testova*. Zagreb: Educa.
- Gojkov, G., Babić-Kekez, S., Stojanović, A., (2013). Cognitive style and a method of discourse in higher education teaching, *Learning, Teaching & Educational Leadership*. Уредник: Prof. dr Ferhan Odabaši, Maison N, - D. du Chat D Oiseau, Brussels. Belgium: Elsevier Ltd, *Procedia-Social and Behavioral Journal*, 93, 762–774.
- Gojkov, G., Stojanović, A. (2011). *Participativna epistemologija u didaktici*. Vršac: Visoka škola za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”.
- Marinković, D. (2003). Sociologija i konstruktivistička perspektiva: sociološka teorija i konstruktivistička metateorija. Novi Sad: Zbornik Matice srpske za društvene nauke, br. 114–115, 109–123.
- Milutinović, J. (2011). *Socijalni konstruktivizam u oblasti obrazovanja i učenja*. Beograd: Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, vol. 43 (2), 177–194.
- Mirkov, S. (2011). *Konstruktivistička paradigma i obrazovanje za društvo znanja: progresivni diskurs u nastavi*. Čačak: Zbornik TIO 6.
- Šefer, J. (2004). Konstruisanje znanja kao kreativni akt i razumevanje celine. U: *Znanje i postignuće*. S. Milanović-Nahod i N. Šaranović-Božanović (ur.). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja, 130–139.
- Terthart, E. (2003). Reform der Lehrerbildung: Chancen Risiken. In: *Gogolin-Tippelt*, 163–180.
- Vigotski, L. (1974). *Mišljenje i govor*. Beograd: Nolit.
- Vigotski, L. S. (1996a). *Problemi opšte psihologije*. Beograd: ZUNS.
- Vigotski, L. S. (1996b). *Problemi razvoja psihe*. Beograd: ZUNS.

Doc. Snezana Babić-Kekez, PhD

Faculty of Sciences
University of Novi Sad

METHOD OF DISCOURSE IN FUNCTION OF DEVELOPING CREATIVITY

Summary: In this study, it's being considered possibilities and effects of introducing discourse as a method of teaching in order to develop creativity of students. The method of speaking or verbal method in faculty teaching, as one of the traditional form of work, in the reformed changes of educational policy, gets characteristics of modern just by stepping towards the method of discourse in working with students and represents the foundation for essential, not formally reformed teaching in university. Starting point in work is one of the characteristics of this method which is referred to discourse of discourse, that is, to debates and different opinions when science doesn't have the answers. By introducing the discourse as innovative method of teaching in high school education, the principle of democracy and individualization is being respected in order to develop tolerance and creativity as well as student's gradual taking the responsibility for his own learning and development. Achieving that goal leads to didactics oriented towards students, and in the same time it contributes to encouraging creativity of students, raising the quality of teaching in high schools, and development and strengthening of competence of teachers themselves.

Key words: method of discourse, creativity, competence of teachers.